

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Új partnerség az egyetemek modernizálásért: az egyetemek és a vállalkozások közötti párbeszéd európai fóruma

(COM(2009) 158 végleges)

(2010/C 255/12)

Előadó: **Brendan BURNS**

2009. április 2-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Új partnerség az egyetemek modernizálásért: az egyetemek és a vállalkozások közötti párbeszéd európai fóruma

COM(2009) 158 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2009. október 15-én elfogadta véleményét. (Előadó: Brendan BURNS.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. december 16–17-én tartott, 458. plenáris ülésén (a december 17-i ülésnapon) 60 szavazattal 12 ellenében, 11 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ajánlások

1.1 Az EGSZB úgy véli, hogy zavart okozhat az, ha az „egyetem” szót mindenféle felsőoktatási intézményre használjuk, tekintet nélkül az egyes tagállamokban használt megnevezésekre és státuszukra. A felsőoktatási intézmények és a vállalkozások közötti együttműködés támogatásához ezzel szemben fel kell ismerni azt, hogy mely szakterületek alkalmasak egy ilyen partnerség létrehozására, és hagyni kell, hogy a két fél szabadon ítélje meg, hogy a partnerség milyen mértékben nyújt kölcsönös előnyöket. Az EGSZB ezért az általánosabb „felsőoktatási intézmények” kifejezés használatát javasolja, és következőképpen ennek a kifejezésnek az alkalmazását a fórum címében.

1.2 Az Európai Bizottság közleményének, valamint az egyetemek vagy felsőoktatási intézmények és a vállalkozások közötti párbeszéd európai uniós fórumának megfelelően körülhatárolt együttműködésre és lépésekre kellene összpontosítani. Ezekkel kapcsolatosan pontos előzetes elemzéseket kell végezni, különösen a jelenlegi válság kontextusában, amely miatt nem lehet biztosan tudni, hogy a vállalkozásoknak lesz-e lehetőségük (hosszabb távú előnyök reményében) közvetlenül beruházni a jövő diplomásaiba. A fórumnak az oktatással és a munkapiaci fejleményekkel kapcsolatos hosszú távú általános érdekek megfogalmazására kellene szolgálnia.

1.3 Ennek kapcsán konzultálni kellene a szociális partnerekkel és a civil társadalom képviselőivel. A vállalkozásokkal folytatott együttműködésnek és a fórum létrehozásának ésszerűnek kell lennie, és nem válhat olyan mechanizmussá, amely alig tesz többet, mint hogy pénzt teremt elő a folyamatban lévő egyetemi tevékenységekre. Az együttműködés és fórumalakítás nem válhat olyan eszközzé sem, amely lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy „uralják” a felsőoktatási intézményeket.

1.4 Az EGSZB olyan igazságosabb partnerséget ösztönözne az egyetemek és a vállalkozások között, amelyben mindkét fél a változások ösztönzőjeként szerepel, és hozzáadott értéket teremt, elismeri egymás különböző céljait és társadalmi feladatait, ugyanakkor azonosítják és felhasználják azokat a témaköröket és kapcsolódási pontokat, amelyek révén együttműködés jöhet létre ⁽¹⁾.

1.5 Egész életen át tartó tanulás – Empirikus kutatásokra van szükség a vállalkozások feladatainak és az azonosított eredményeknek az egyértelmű meghatározásához, még mielőtt a fórum rögzítené a szakmai oktatás és képzés bármely célkitűzését.

1.6 A vállalkozásoknak felelősséget kell vállalniuk annak meghatározásában, hogy mit végeznek el, illetve mit kell elvégezni a munkahelyen, megfelelően szem előtt tartva a munkavállalók egész életen át tartó képzésének szükségességét.

1.7 Az egész életen át tartó tanúláshoz kapcsolódó programokat nem szabad a korábbi iskolai teljesítményekre vagy egyedi szakképesítések megszerzésére korlátozni. Az egész életen át tartó tanúlatot a munkavállaló és a munkahely gyakorlati igényeire kell alapozni. Minden munkahelyi képzésnek eredményalapúnak kellene lennie. Az egész életen át tartó tanúlásnak a képzések megszerzése nem lehet a fő célkitűzése.

(1) Ld. az EGSZB 2009. november 4-i, „Egyetemek Európa számára” (előadó: Joost van IERSEL, HL C 128., 2010.5.18., 48. o.) című, valamint 2009. február 26-i, „Együttműködés és tudásátadás a kutatási szervezetek, az ipar és a kkv-k között – az innováció fontos feltétele” (előadó: Gerd WOLF, HL C 218., 2009.9.11.) című véleményét.

1.8 A vállalkozásoknál semmi nem pótolhatja a gyakorlati tapasztalatot. A fórumnak ezért javaslatokat is kellene tenniük arra, hogyan tehetnek szert az oktatók minősítő tapasztalatokra mind a nagy-, mind a kisvállalkozásoknál. Ezen a területen már számos tapasztalat áll rendelkezésre, és a bevált gyakorlatok példái elemzésre várnak.

1.9 Ösztönözni kellene a kkv-kat és a mikrovállalkozásokat, hogy legyenek aktívabbak a fórumban.

1.10 A fórum tevékenységéhez a kkv-k gyakorlatiasabb meghatózását kell használni. A következőket javasolnánk:

Vállalkozáskategória	Foglalkoztatottak száma
Középvállalkozás	<100
Kisvállalkozás	<20
Mikrovállalkozás	<5

2. Háttér

2.1 Az oktatás és a képzés a lisszaboni stratégia átfogó célkitűzéseinek elérése szempontjából kulcsfontosságú tényezőként jelenik meg. Az európai társadalom fennmaradása és az új globális gazdaságban való versenyképessége megőrzése érdekében fokozni kell a polgárok vállalkozói szellemét. E célkitűzés eléréséhez foglalkozni kell az európai oktatási rendszerek modernizálásával, valamint el kell ismerni az egyetemeknek és a vállalkozásoknak a folyamat legfőbb mozgatórugójaként betöltött szerepét.

2.2 Már kialakultak a nagy multinacionális vállalatok, illetve az egyetemek, kutatási szervezetek és vállalkozások közötti partnerségek. A „közös technológiai kezdeményezés”, az „európai technológiai platformok”, a kiválósági klaszterek és az újonnan megalapított Európai Innovációs és Technológiai Intézet az együttműködés és a partnerség új formáinak jó példái. Sajnos a felsőoktatási intézmények, a mikrovállalkozások és a kkv-k közötti hasonló kapcsolatok még nem eléggé fejlettek.

2.3 Új kutatási vonalakra van szükségünk ahhoz, hogy javítsuk ismereteinket a felsőoktatás változó világáról és az oktatók szerepéről. Amíg az egyetemek központi szerepet kapnak az európai tudásalapú társadalom építésben, a legutóbbi kutatások azt mutatják, hogy egyre nagyobbak az egyetemekkel szembeni elvárásaink, és ezek az intézmények nehezen egyensúlyban tartható nyomással néznek szembe: egyre több kutatást várnak tőlük, egyre versenyképesebbnek és költséghatékonyak kell lenniük, ugyanakkor egyre több diákot kell oktatniuk egyre személyesebb módon, és fenn kell tartaniuk az akadémiai színvonalat. Feladatuk így homályos, és fennáll a veszélye, hogy az egyetem elveszíti szerepét az ismeretek kialakításában és terjesztésében. ⁽²⁾

⁽²⁾ Európai Tudomány Alapítvány (European Science Foundation – ESF) 2008. *Higher Education Looking Forward: An Agenda for Future Research* – John Brennan, Jürgen Enders, Christine Musselin, Ulrich Teichler és Jussi Välimaa.

2.4 A felsőoktatás modernizálásáról szóló 2006-os közlemény ⁽³⁾ szerint a vállalkozásoknak a következő három területen kell részt vállalniuk:

- kormányzás: az üzleti modellek importálhatóknak kell lenniük az egyetemek világába,
- finanszírozás: a vállalkozásoknak potenciális szerepet kell betölteniük mind az oktatás, mind a kutatás pénzügyi támogatásában,
- tantervek: a hallgatóknak olyan oktatást kell kapniuk, amely felkészíti őket a jelenlegi és a jövőbeli munka világára. A vállalkozásokat be kell vonni ebbe a folyamatba, és fel kell kínálniuk azokat a szakmai gyakorlatokat, amelyekkel a hallgatóknak megkönnyítik az átmenetet a tanulás és a munka között. Arra is ösztönözni kell a vállalkozásokat, hogy tegyék lehetővé munkavállalók számára a további tanulást és készségeik frissítését a munkavállalás során.

2.5 2008-ban az Európai Bizottság útjára indította az egyetemek és vállalkozások fórumát, mely támogatja az egyetemek és a vállalkozások együttműködését azzal a céllal, hogy az egyetemek jobban és gyorsabban meg tudjanak felelni a piaci igényeknek, és olyan további partnerségek jöjjenek létre, amelyekkel hasznosíthatók a tudományos és technológiai ismeretek.

2.6 Ennek a platformnak felsőoktatási intézmények, vállalkozások, üzleti szervezetek, közvetítők és állami hatóságok voltak a részesei. Lehetővé tette a bevált gyakorlatok cseréjéről és a közös problémákról szóló megbeszéléseket, valamint azt, hogy a résztvevők együtt dolgozzák ki a lehetséges megoldásokat.

3. Az európai bizottsági javaslat lényegi tartalma

3.1 Az Európai Bizottság elismeri az egyetemek és a vállalkozások közötti jobb együttműködés szükségességét. Ezért olyan intézkedéseket kér, amelyek támogatják a tagállamoknak a felsőoktatási rendszereik modernizálására tett erőfeszítéseit.

3.2 A közlemény a célja a következő:

- Számvetés azzal, amit a fórum és a többi megfelelő európai szintű tevékenység első évéből tanulni sikerült az egyetemek és a vállalkozások közötti együttműködés kihívásairól és akadályairól. A munkának ezt a vonatkozását hosszabban kifejti egy bizottsági szolgálati munkadokumentum.
- Javaslattétel a fórum munkájának következő lépéseire.
- Konkrét kísérő intézkedések felvázolása az egyetemek és vállalkozások közötti együttműködés erősítésére.

3.3 A jelentésnek a fórum munkáját befolyásoló főbb következtetései:

- Az egyetemeken a vállalkozói kultúra fejlesztése mélyreható változásokat kíván az egyetemi kormányzásban és vezetésben.

⁽³⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – Az egyetemek korszerűsítési programjának megvalósítása: oktatás, kutatás és innováció COM(2006) 208 végleges, 2006. május 10.

- A vállalkozási ismeretek oktatásának átfogónak és minden érdeklődő hallgató számára nyitottnak kell lennie az összes egyetemi tudományterületen.
- A vállalkozói ismeretek oktatásába az egyetemeknek vállalkozókat és üzletembereket is be kellene vonniuk.
- A professzoroknak és az oktatóknak is tanulniuk kellene a vállalkozói ismeretek tanítását, és betekintéssel kellene rendelkezniük az üzleti világba.
- Az egyetemeknek és az állami kutatószervezeteknek világos, hosszú távú stratégiával kellene rendelkezniük a szellemi tulajdonjogok kezelésére.
- Választ kell találni azokra a sajátos kihívásokra, amelyekkel az egyetemekkel partnerségre lépő kkv-k szembesülnek.
- Az egész életen át tartó tanulást teljes egészében integrálni kell az egyetemek küldetésébe és stratégiáiba.
- A munkaerőpiacnak és a munkaadóknak értékelnie kell, és el kell ismernie az ismeretek felfrissítését/továbbfejlesztését.
- Az egész életen át tartó tanulást a vállalkozásokkal partnerségben kell fejleszteni: az egyetemek önmagukban nem tudnak tervezni és szolgáltatni.
- Az országos és regionális keretfeltételeknek támogató környezetet kell biztosítaniuk az egyetemek számára ahhoz, hogy együttműködésbe kezdjenek vállalkozásokkal.
- Az egyetemek és vállalkozások közötti együttműködést be kell építeni az intézményi stratégiákba; a végrehajtás szempontjából lényeges a vezetés és az emberi erőforrások eredményes kezelése.

3.4 A fenti célkitűzésekről szóló vita elősegítése érdekében az Európai Bizottság tervei szerint a fórum a plenáris ülések és tematikus szemináriumok által megerősített szerkezetben fog működni. Az internetes jelenlét ajánlott. A fórum a tagállami és regionális hatóságok, valamint az EU-n kívüli szereplők bevonásának ösztönzésére is törekszik.

3.5 A fórum eredményei alapján az Európai Bizottság az egyetemek és a vállalkozások, különösen a kkv-k közötti strukturált partnerség új formáinak feltárását tervezi, és meg kívánja vizsgálni, miként lennének támogathatók ezek a partnerségek uniós programokon keresztül. Az Európai Bizottság azt is megvizsgálja majd, hogy a vállalkozásokkal folytatott párbeszéd kiterjeszhető-e az oktatás és a szakképzés egyéb területeire is.

4. Az EGSZB általános megjegyzései/észrevételei

4.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit, hogy javítsa a felsőoktatási intézmények és a vállalkozások közötti kapcsolatokat. Ugyanakkor aggodalommal tölti el, hogy a közlemény alig tesz többet, mint megerősíti a korábbi dokumentumokban részletezett kritikákat, és ugyanazokat a következtetéseket szűri le: „problémánk van, és valamit tenni

kell”. Az EGSZB-t mindazonáltal aggasztja, hogy amikor az Európai Bizottság közleménye bizonyos intézkedéseket javasol a felsőoktatási intézmények és a vállalatok közötti együttműködés javítása érdekében, egyoldalú megközelítést alkalmaz: például „az egyetemeknek vállalatirányítási struktúrákat kellene alkalmazniuk, elő kellene segíteniük a gyakorlati szakemberek közvetlen bevonását saját intézményükön belül, be kellene vezetniük a vállalkozási ismeretek oktatását stb.” (lásd 3.3 pontot).

4.2 Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy közlemény megközelítése túlságosan elvont, az ajánlások pedig nem elég egyértelműek, és többféle módon értelmezhetők. Zavart okoz az, ha az „egyetem” szót mindenféle felsőoktatási intézményre használjuk, tekintet nélkül nevükre és a tagállamokban betöltött státuszukra. A különböző felsőoktatási intézmények különféle szolgáltatásokat kínálnak a vállalkozásoknak. A kompetencia alapú képzésre szakosodott intézmények így más termékeket kínálnak, mint az elsősorban tudásalapú kurzusokkal foglalkozók. Így például a hagyományos egyetemek esetében, ahol a humán- és a társadalomtudományoké, valamint az alapkutatásé a meghatározó szerep, az elsődleges feladat a tudás létrehozása és a kulturális folytonosság fenntartása.

4.3 A legtöbb munkáltató megérti a hagyományos törésvonalat az egyetemek és a felsőoktatás többi formája között. Ők azt várják az egyetemektől, hogy úgy oktassák hallgatóikat, hogy azok az adott tárgyról mély és alapos ismereteket szerezzenek. Az egyetemi diplomát inkább a potenciál jelzőjének, nem pedig egy kompetenciáról szóló bizonyítványnak tartják, míg a többi felsőoktatási és szakmai képesítést adott feladatok elvégzésére való kompetencia jelzésének tekintik. Ez a közlemény és a hozzá tartozó bizottsági munkadokumentum nem segít ezeknek a kérdéseknek a tisztázásában.

4.4 Az EGSZB tudatában van azoknak a problémáknak, amelyek az egyetemek ún. „vállalatosításából” adódnak. Úgy véljük, hogy az oktatási folyamatok és eljárások átvetele az USA-ból, majd alkalmazása Európában nem fog működni. Az európai egyetemeknek új utakat kell találniuk a vállalkozásokkal való együttműködésre, valamint a társadalomnak kínált szolgáltatásaik, képesítéseik és eredményeik javítására, anélkül hogy ez kárára válna alapkutatási kapacitásuknak, amely elsődleges fontosságú az Európai Uniónak a világválságban való túlélése szempontjából.

4.5 A mai gazdasági helyzetben valamennyi európai felsőoktatási intézménynek „ügyfélközpontúbbá” kell válnia, és jobban át kell látniuk, milyen költségeket/hasznot eredményeznek a társadalom számára. A felsőoktatási intézmények ilyen új szerepének támogatásához az egyetemek és vállalkozások fórumának ideális partnerré kellene válnia. Meg kell azonban határozni az „ügyfél” fogalmát, és pedig mind az általános érdeket, mind a munkaadók, mind pedig az egyes diákok szempontjából.

4.6 A prioritások ilyen módosulásai pénzügyi következményekkel járnak az egyetemekre nézve. Az, hogy a piacnak milyen mértékig kellene meghatározni az egyetemi prioritásokat, kulcsfontosságú tényező, melyet gondosan mérlegelni kell. A versenyképességre és a vállalkozásorientáltságra való kizárólagos koncentráció mint abszolút norma többek között a tantervek és

a kutatási területek beszűküléséhez vezethet. A trendet jól illusztrálja a klasszikus tárgyak globálisan megfigyelhető visszaesése. Ez a folyamat ⁽⁴⁾ nem korlátozódik a társadalomtudományokra, hanem megfigyelhető a klasszikus természettudományi tárgyak – mint kémia, fizika és matematika – esetében is, de a gazdaságtudományban és más tudományokban is.

4.7 A közleményben az Európai Bizottság leszögezi, hogy az ajánlások célja az, hogy az európai egyetemek „nélkülözhetetlen hajtómotorjai legyenek Európa azon törekvéseinek, hogy a világ vezető tudásalapú gazdaságává és társadalmává váljék”. Jóllehet ez nagyon dicséretes célnak tűnhet, nyugtalanságra ad okot, hogy csak az egyetemet tekintik „hajtómotornak”. Az EGSZB kívánatosabbnak tartaná, ha igazságos partnerség alakulna ki a vállalkozások és az egyetemek között, melynek keretében mindkét fél elismerné saját erős és gyenge pontjait, és mindkét fél a változás hajtómotorja lenne. A vállalkozások adnák a gyakorlati tapasztalatot és a piaci ismereteket, az egyetemek pedig az intellektuális tartalmat és a támogatást. Az EGSZB eközben emlékeztet arra, hogy ennek az európai törekvésnek a „hajtómotorjában” a vállalkozásokon és a felsőoktatási intézményeken kívül számos más tényező is szerepet vállal. Felismerhető ez a szándék számos európai és nemzeti szintű politikában, és különösen a társadalom által az oktatás, valamint a munkanélküliség elleni küzdelem terén nyújtott támogatásban.

4.8 Az EGSZB elismeri, hogy a tanultakat össze kell kapcsolni az alkalmazhatósággal, valamint a munkadokumentum „eredményekre” vonatkozó utalásait (5.2/5.2.3/5.5.5), ugyanakkor továbbra is úgy véli, hogy ez nem lehet az egyetemek kizárólagos feladata. Aggodalmának ad hangot ugyanakkor amiatt, hogy miként határozható meg ezek az eredmények, ki fogja őket meghatározni, illetve a szakoktatás és -képzés, valamint a szakmai képesítések miként fognak illeszkedni az egyetemi képzés és képesítések, valamint a szakképzés és képesítések bármely végleges rendszerébe. Úgy véli, hogy alapvető fontosságú ezeknek az eredményeknek a meghatározása a szakmai képesítések és a munkaadók igényeinek összehangolásához, különösen a kkv-ekkel és a mikro-vállalkozásokkal összefüggésben, megjegyzi ugyanakkor, hogy – figyelembe véve a képzések időtartamát a nem harmonizált európai munkaerőpiacok gyors fejlődéséhez képest –, nehéz elérni, hogy a képzések megfeleljenek a vállalkozásoknál létező munkahelyeknek. A gazdasági szakterületek esetében az egyetemeknek a megfelelő elméleti ismeretek közvetítése révén kell megfélemlíteniük a változó gazdasági világ által a hallgatók, illetve végzősök elé állított aktuális követelményeknek.

4.9 Az egész életen át tartó tanulás fontos a vállalkozások és a polgárok számára, a közlemény azonban nem foglalkozik az egyenlő hozzáférés problémájával. Ez komoly probléma, különösen azoknak a polgároknak az esetében, akiknek nincs egyetemi végzettségük. Egyértelmű, hogy specifikus ajánlások nélkül az egyetemi diplomával már rendelkezők több segítséget és képzést

fognak kapni, míg azok, akik nem végeztek egyetemet, nem fognak tudni bekapcsolódni az egyetemi képzésbe vagy egyetemi egész életen át tartó tanulási programokba.

4.10 A javaslatokon belül úgy tűnik, az Európai Bizottság feltételezi, hogy pusztán munkaadókkal és oktatókkal tartott megbeszélések útján képes lesz meghatározni azokat a területeket, ahol képesítési hiány mutatkozik. Ironikusnak tűnik, hogy amíg több tudományos kutatást sürgetnek, elkerülik az olyan ajánlásokat, amelyek arra vonatkoznak, hogy a tudományos technikákat miként lehet alkalmazni a szakképzettségi hiányok meghatározására, illetve az e hiányok betöltését biztosító oktatás és képzés megtervezésére. Azáltal, hogy az egyetemeken belül, a nagy vállalkozásokkal közösen intézményeket (például egyesületeket) hozunk létre, konkrétan fel tudjuk mérni, hogy a végzős hallgatóknak – a gazdasági elvárásoknak való jobb megfelelés érdekében – milyen képesítésekre van szükségük a gyakorlatban. Ezek az intézmények emellett a végzős hallgatók vállalkozások felé történő közvetítését is támogatják.

4.11 A bizonyíték hiánya különösen fontos az egész életen át tartó tanúlással kapcsolatban. Empirikus kutatásokra lenne szükség annak egyértelmű meghatározásához, hogy a vállalkozások milyen feladatokat látnak el, és milyen feladatokat kellene ellátniuk. A képzést és a képzést követő képesítéseket ezek meghatározása után a meghatározott eredmények elérésére kellene irányítani. Az üzleti eredmények meghatározásának gyakorlati jellege miatt fontos, hogy a vállalkozások kivegyék a részüket a fejlesztési folyamatból és meghatározzák ezeket a célkitűzéseket. Az érdekelték tájékoztatása kulcsfontosságú feladat lesz. Például amikor tudomásunk van arról, hogy egy ágazaton belül nagy a munkaerőigény, mint például a tengeri szakmák ágazatán belül, tájékoztatni kellene a lehetséges „diákokat” azokról a (nemzeti és európai) egyetemekről, amelyek ezeket a nagyon különféle – esetenként igen magasán kvalifikált – szakmákat oktatják.

4.12 Az Európai Bizottság közleménye (2. pont) leszögezi: „Az egyetemek és vállalkozások együttműködése két kultúrájában, értékeiben és küldetésében markánsan különböző közösséget érint”. Ezt követően részletezi a partnerségek felépülését a két terület között, majd elismeri, hogy „az együttműködés szintje azonban országokként, egyetemenként és tudományterületenként rendkívül hullámzó. Ezenkívül ez az együttműködés a két érintett ágazatban csak korlátozott mértékben befolyásolta a kormányzást vagy a szervezeti kultúrát. Kevés egyetemnek van az egész intézményre kiterjedő stratégiája a vállalkozásokkal való együttműködésre; amelyeknek pedig van, azok alig néhány tagállamban koncentrálnak”.

4.13 Ez a kijelentés tartalmazza az egyetemek és a vállalkozások közötti kapcsolatokat egyik fő problémáját: számos régi típusú egyetem kevésbé vagy egyáltalán nem törekszik a vállalkozások kultúrájának, értékeinek és motivációinak megértésére, és úgy véli, hogy a vállalkozásoknak, és nem az egyetemeknek kell megérteniük bármely változást. A valódi együttműködés szükségessé teszi, hogy a vállalatok képviselői vegyék figyelembe az egyetemek sajátos szerepét és a társadalommal szembeni eltérő felelősségüket is, valamint azt a tény, hogy az egyetemeknek a vállalatok számára előnyös közreműködése elsősorban közvetett úton valósul meg. Amíg ez a probléma nem oldódik meg, az egyetemek és a vállalkozások együttműködéséről szóló ajánlásoknak csak kevés értéke lehet.

⁽⁴⁾ Wilshire, Bruce. 1990. *The Moral Collapse of the University: Professionalism, Purity and Alienation*, Albany: State University of New York Press; Readings, Bill. 1996. *The University in Ruins*. Cambridge, Harvard University Press.

4.14 Ez a kijelentés rámutat egy problémára is ennek kapcsán; a jelenlegi együttműködés olyan egyetemeken alapul, amelyek nagy, gyakran multinacionális vállalatokkal dolgoznak együtt, melyek bizonyított társadalmi, gazdasági eredményeket tudnak felmutatni. Ennek alapján felvetődik a kérdés: milyen reményeik vannak a kkv-knak és a mikrovállalkozásoknak az egyetemek befolyásolására, ha a nagyvállalatok ilyen kevés befolyással rendelkeznek? Erre a problémára utal a 3.3. pont: „Választ kell találni azokra a sajátos kihívásokra, amelyekkel az egyetemekkel partnerségre lépő kkv-k szembesülnek”. Nem találunk ugyanakkor gyakorlati javaslatot arra vonatkozóan, mik lehetnek ezek a kihívások és megoldások.

4.15 A dokumentumban sehol nem találunk egyértelmű meghatározást a kkv-kra. A közleményben kilencszer említik a kifejezést, a hatásértékelésben tízszer, a munkadokumentumban pedig hetvenhatszor, de az általános benyomás az, hogy az európai bizottsági dokumentumokban a meghatározás nem a kisvállalkozásokra utal, hanem azokra a vállalkozásokra, amelyek több mint 200 főt foglalkoztatnak és 10 millió eurót meghaladó üzleti forgalommal rendelkeznek. Az Európai Bizottság által jelenleg használt kkv-meghatározás a következő:

Vállalkozáskategória	Foglalkoztatottak száma	Éves forgalom		Éves mérlegfőösszeg
Középvállalkozás	<250	50 millió €	vagy	43 millió €
Kisvállalkozás	<50	10 millió €	vagy	10 millió €
Mikrovállalkozás	<10	2 millió €	vagy	2 millió €

Ez a meghatározás nem segít a felsőoktatási intézményeknek vagy a fórumnak a kkv-k azonosításában, különösen, ha az éves üzleti forgalomra vonatkozó számokat használják. Véleményünk szerint a kkv-k jelenlegi meghatározásának használata akadályt jelent a partnervállalkozások azonosításában. Ezért egyszerűbb definícióra lenne szükség, amely a valóságot tükrözi.

4.16 Az egész oktatási rendszeren belül mélységében elemezni és konkrét példákkal illusztrálni kell a „vállalkozói szellem erősítésére” történő utalást. Az EGSZB attól tart, hogy a fórum nem a legmegfelelőbb hely ennek az igen széles körű problémának a megvitatására. A gyermekekben megfigyelhető kreativitás, valamint más, általuk később, a munkájukban felhasználható tehetségek fejlesztésének szükségessége és a felnőttek számára a munka során szükséges vállalkozói szellem (ezen belül az egész életen át tartó tanulás) két különböző dolog.

4.17 A vállalkozások részéről felmerül az az aggodalom, hogy a „vállalkozói szellem” az új „divattá” vált a felsőoktatásban. Az egyetemeknek valóban van szerepük a vállalkozóibb attitűd népszerűsítésében és fejlesztésében, de az utóbbi időben ez arra is kiterjed, hogy vállalkozókká képzik ki az embereket. A Világgazdasági Fórumon (A vállalkozók következő generációjának képzése, 2009. április) elhangzottak szerint „Ami a vállalkozói szellemről elhangzik, annak legnagyobb része téves. A vállalkozói szellemben nincs semmi mágiikus, semmi rejtélyes, és semmi köze a genetikához. Ez egy tudomány, és mint minden tudomány, megtanulható.” Úgy véljük, hogy ez a néhány egyetem által újabban vallott szemléletváltás alapvetően hibás. Az egyetemek megtaníthatják, hogyan kell végezni a vállalkozások egyes feladatait, mint például a könyvelést, a marketinget és az igazgatási folyamatokat, de senki, még az egyetemi professzorok sem tudják megtanítani az embereket arra, hogyan értékeljenek és vállaljanak pénzügyi és személyi kockázatokat, amelyek esetében gyakran nem segít semmiféle logikai érvelés.

4.18 Az EGSZB utal a *Partnerség az oktatási intézmények és a munkaadók között* című véleményére⁽⁵⁾, amely szintén számos gondolatot fogalmaz meg ebben a problémakörben.

5. A munkadokumentummal kapcsolatos megjegyzések

5.1 Az EGSZB-t aggodalommal tölti el, hogy a munkadokumentum, amelyre a közlemény hivatkozik (2. pont), kevés újat mond a közleményhez képest. Ha mást nem is, zavart okoz, mert a következtetések alátámasztására olyan feltételezéseket tartalmaz, melyekre nincs vagy csak kevés bizonyíték van.

5.2 A munkadokumentum egyértelműen az egyetemek szemszögéből született; arról szól, hogy az egyetemek mit nyerhetnek a vállalkozásokkal való együttműködéssel. Ez aggasztó, mivel nem tükrözi azt a kiegyensúlyozott látásmódot, amelyre a fórumban szükség lenne. Szintén nagyon homályos a határvonal az egyetemek, a többi felsőoktatási intézmény és más képzési intézmények között, és nem világos, hogy ez azt jelenti-e, hogy az összes egyetemnek képzési intézménnyé kell válnia, vagy hogy minden képzési intézménynek egyetemmé.

5.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a munkadokumentum elszalasztott lehetőség, nem kínál szélesebb üzleti perspektívákat, és nem foglalkozik a kkv-k sajátos problémáival.

Kelt Brüsszelben, 2009. december 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

⁽⁵⁾ Az EGSZB 2009. március 24-én elfogadott véleménye, előadó: Henri Malosse (HL C 228., 2009.9.22., 9. o.).

Melléklet
az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
véleményéhez

A következő módosító indítványokat, amelyeknél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egygyede volt, a vita során elutasították (Eljárási szabályzat 54. cikk (3) bekezdés).

1.2. pont

A következőképpen módosítandó:

Az Európai Bizottság közleményének, valamint az egyetemek vagy felsőoktatási intézmények és a vállalkozások közötti párbeszéd európai uniós fórumának megfelelően körülhatárolt az egyetemi alapképzéssel vagy annál magasabb szinttel (pl. alapdiploma, mesterdiploma, természettudományi alapdiploma) kapcsolatos együttműködésre és lépésekre kellene összpontosítania. Csak akkor kellene kiterjeszteni az együttműködést más oktatási intézményekre, amikor a fórum ezeken a szinteken már tapasztalatokat szerzett. Ezekkel kapcsolatosan pontos előzetes elemzéseket kell végezni, különösen a jelenlegi válság kontextusában, amely miatt nem lehet biztosan tudni, hogy a vállalkozásoknak lesz-e lehetőségük (hosszabb távú előnyök reményében) közvetlenül beruházni a jövő diplomásaiba. A fórumnak az oktatással és a munkapiaci fejleményekkel kapcsolatos hosszú távú általános érdekek megfogalmazására kellene szolgálnia.

Szavazás eredménye:

Mellette: 27

Ellene: 49

Tartózkodott: 7